

OENOLOGUL PETRU UNGUREAN, UNUL DINTRE FONDATORII ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A RSSM

Doctor habilitat în științe politice **Constantin MANOLACHE**

Doctor în științe fizico-matematice **Iulia MALCOCI**

Doctor în istorie **Ion Valer XENOFONTOV**

Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”

OENOLOGIST PETRU UNGUREAN, ONE OF THE FOUNDERS OF THE ACADEMY OF SCIENCES OF THE MOLDAVIAN SOVIET SOCIALIST REPUBLIC

Summary. The work is dedicated to the oenologist Petru Ungureanu (1894–1975), founding member of Academy of Sciences of the Moldavian Soviet Socialist Republic. Based on inedited documents, oral sources and bibliographic analysis was presented aspects of the scientist's private and scientific biography. In general, the article reflects the condition of the scientist in Soviet Moldova.

Keywords: Petru Ungurean, the correspondent member, oenolog, viticulture, Moldavian Soviet Socialist Republic.

Rezumat. Lucrarea este consacrată oenologului Petru Ungureanu (1894–1975), membru fondator al Academiei de Științe a RSS Moldovenești. Pe baza documentelor inedite, a surselor orale și a analizei bibliografice se prezintă aspecte din biografia privată și științifică a savantului. În linii generale, articolul reflectă condiția omului de știință în Moldova sovietică.

Cuvinte-cheie: Petru Ungurean, membru corespondent, oenolog, vinificație, RSS Moldovenească.



Membru corespondent al AȘM
Petru UNGUREAN
(26.08.1894 – 12.12.1975)

Petru Ungurean s-a născut la 26 august 1894 în satul Boghicieni, plasa Bujor (azi, raionul Hâncești), județul Chișinău, Gubernia Basarabia [1], într-o familie de moldoveni, după cum scrie însuși savantul în autobiografia sa din 20 martie 1962. Tot aici se mai specifică faptul că tatăl său era țaran fără pământ și lucra zilier la boier, iar mama era casnică. Totodată, în fișa personală, despre starea socială a părinților de până la Revoluția din Octombrie, scrie – „meshchané” (mici burghezi), iar după Revoluție – „umerli” (au murit). O fotografie publicată în biobibliografia dedicată lui P. Ungurean [2], preluată în studiul de față, poate confirma cert că părinții lui erau mici burghezi, dovadă fiind anturajul și vestimentația (foto 1), dar situația politică de atunci nu-i permitea să spună deschis acest lucru. Din materialele consultate nu este clar când anume și în ce împrejurări au decedat părinții săi.

În unele surse numele savantului P. Ungurean se scrie Ungureanu [3]. Considerăm că acesta era numele corect al tatălui său, nume schimonosit ulterior în perioada sovietică, precum și multe altele. Am rămas în acest studiu la varianta Ungurean pentru că așa apare în documentele analizate de noi.

După ce absolvă școala din Boghicieni, P. Ungurean urmează studiile la Școala Orășenească din Chișinău, Basarabia, unde a studiat aritmetica, geometria, geografia, istoria, arta plastică, desenul liniar, limba rusă și religia [1]. În lipsa disciplinei de limba română se poate trage concluzia că toate disciplinele erau predate în limba rusă. În 1911 este înmatriculat cu bursă la Școala de Viticultură și Vinificație din Chișinău (foto 2), pe care o absolvă în 1916. În iunie–septembrie 1916 a ocupat postul de laborant în Laboratorul de oenochimie al Comitetului de Viticultură și Vinificație din orașul Bălți [2].

La recomandarea profesorului A. Frolov-Bagreev (1877–1953), directorul Școlii de Viticultură și Vinificație din Chișinău (1915–1918), P. Ungurean activează, din toamna lui 1916, ca lector la Școala de Vinificație din Rozdor, regiunea Novocerkassk, unde a predat disciplinele de specialitate, iar în septembrie 1917 este înmatriculat la Institutul Agricol și de Ameliorație a Guvernului Don (guvern al albgardiștilor) din Novocerkassk. Concomitent, a activat în calitate de lector la cursurile de pregătire pentru admitere în instituțiile de învățământ superior (01.09.1917 –



Foto 1. Petru Ungurean la vârsta de 5 ani cu părinții.
Muzeul Științei al AȘM. Donată de acad. B. Gaița.
Fond foto. Cota arhivistică: 00507d.



Foto 2. Petru Ungurean, elev la Școala de Viticultură și Vinificație din Chișinău. Muzeul Științei al AȘM. Donată de acad. B. Gaița. Fond foto. Cota arhivistică: 00508d.

01.09.1918), apoi inspector pe calitatea vinului, iar din august 1919 – șef adjunct al cramelor militare ale subdiviziunii vinicole a Departamentului Agricol al Guvernului Don. De la 1 ianuarie 1920, a fost inspector pentru vinificație la Departamentul Funciar din Novocerkassk. În octombrie 1921 i se acordă o bursă de stat, astfel absolvă Institutul în 1923 la specialitatea „Vinificație”.

A continuat să activeze în calitate de laborant în Laboratorul de chimie oenologică al Societății Agricole a Guvernului Don din Novocerkassk (12.1923–11.1924), ulterior timp de 10 ani a activat la Fabrica de Vinuri din Novocerkassk a Trustului de îmbutelierea vinului din Rostov, avansând în funcții de la asistent la vinificator principal. La Novocerkassk, în perioada ianuarie 1934 – martie 1938, este șef al Secției de vinificație a Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Viticulturii și Vinificației al Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse.

Tot la Novocerkassk studiază la Universitatea se-rală Marxist-Leninistă de pe lângă Casa Oamenilor de Știință (1935–1938). Acest lucru, bănuim, era necesar pentru a se „spăla” de o eventuală suspiciune de colaborare cu albgardiștii și a demonstra loialitate administrației sovietice.

În martie 1938, Comisarul Norodnic al Industriei Alimentare îl numește pe P. Ungurean în funcția de șef al Secției Controlului Tehnic a Fabricii de Vinuri Spumante din orașul Rostov pe Don. Pentru îmbunătățiri tehnologice la fabrică, în 1940 a fost decorat cu Insig-

na „Eminent al Industriei Alimentare” și numit specialist principal în producerea spumantului la aceeași fabrică. La 15 iunie 1940, a susținut teza de doctorat cu tema «К изучению механизма мадеризации вина» (Cu privire la studierea mecanismului de maderizare a vinului) la Institutul de Industrie Alimentară din Krasnodar, fiindu-i conferit gradul de doctor (candidat) în tehnică de Comisia Superioară de Atestare a URSS la 15 iunie 1945 (foto 3).

De menționat că titlul de cercetător științific superior i-a fost acordat la 21 septembrie 1936, cu patru ani înainte de a susține teza de doctorat. (foto 4).

În 1942 a participat la evacuarea fabricii la Tbilisi, iar în toamna lui 1942 este numit specialist principal pentru producerea spumantului la Combinatul de Vinuri Spumante din orașul Kibray, o suburbie a orașului Tașkent. Aici, pentru succese în industria spumantului a fost distins cu ordinul „Insigna de Onoare”. A participat la organizarea producerii de spumant și la construcția fabricii uzbece de vinuri spumante, fiind șeful Secției de producere a spumantului a Filialei Uzbece a Institutului Unional de Cercetări Științifice în domeniul Viticulturii și Vinificației „Magaraci” din Crimeea.

Munca la Tașkent a fost destul de anevoioasă pentru P. Ungurean, activitatea sa fiind mereu în vizorul agenților NKVD și minuțios verificată, fapt ce complica procesul de producere. În acea perioadă doar la întreprinderea din Tașkent se producea șampanie destinată Kremlinului, Sovietului de Miniștri al URSS,

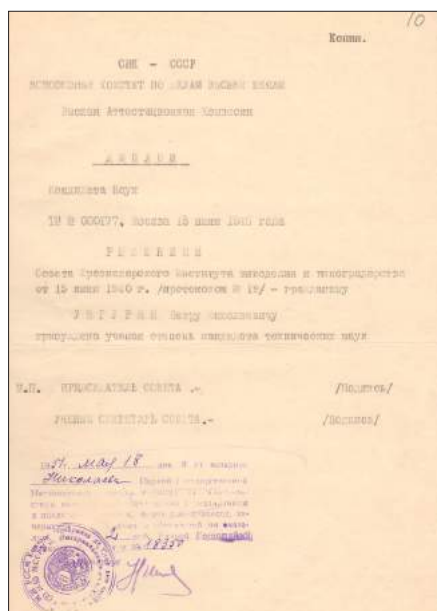


Foto 3. Copia diplomei ce conferă gradul de doctor (candidat) în tehnică a lui Petru Ungurean.
Arhiva Centrală a AȘM, F. 1, inv. 2, dos. 5623,
f. 10. Dosar personal. Petru Ungurean.

serviciilor diplomatice acreditate și Cartierului General al Armatei Roșii.

În octombrie 1944 este numit specialist principal în producerea spumantului la Combinatul Moldovenesc de Vinuri Spumante al Ministerului Industrii Alimentare al URSS, unde a activat până în 1955. Concomitent, din 1945, a activat prin cumul în calitate de cercetător științific superior la Filiala din Chișinău a Institutului Unional de Cercetări Științifice în domeniul Viticulturii și Vinificației „Magaraci”. Din 1 aprilie 1951 a cumulată funcția de șef al Secției de Viticultură a Institutului pentru Pomicultură, Viticultură și Vinificație. Totodată, a participat la ședințele Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a URSS, cum ar fi cea din 19 iunie 1951, unde s-a abordat planul tematic de cercetări științifice [4].

Drept urmare a unei solicitări din partea lui Iachim Grosul, președinte adjunct al Prezidiului Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a URSS, la 25 septembrie 1953, M. Scurtul, secretarul Comitetului Central al Partidului Comunist al Moldovei, a solicitat ministrului Industrii Produselor Alimentare al URSS, V. P. Zotov, transferarea lui P. N. Ungurean, doctor (candidat) în tehnică, la Filiala Moldovenească a Academiei de Științe a URSS. Aceasta pentru că „în viitorul apropiat este preconizată transformarea Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a URSS în Academie de Științe”, fiind imperioasă asigurarea noii instituții „cu cadre științifice tinere în domeniul vinificației” [5], iar P. N. Ungurean era „singurul savant vinificator de origine autohtonă – moldovean” [6].

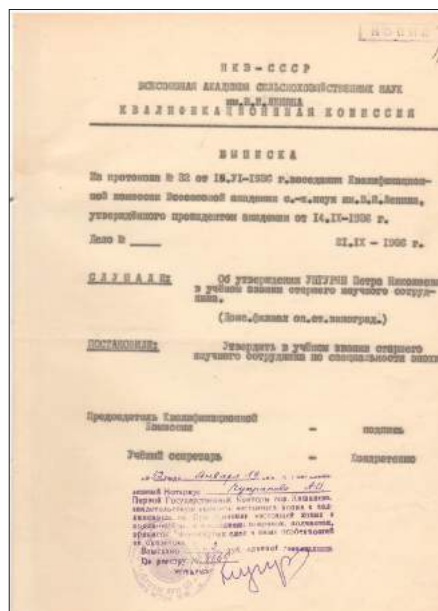


Foto 4. Extrasul din Procesul-verbal al Comisiei de Calificare a Academiei Unionale de Științe Agricole „V. I. Lenin”. Arhiva Centrală a AȘM, f. 1, nv. 2, dos. 5623,
f. 11. Dosar personal. Petru Ungurean.

Din aprilie 1955 până în august 1960, P. Ungurean activează ca șef al Secției de Vinificație a Institutului pentru Pomicultură, Viticultură și Vinificație al Filialei Moldovenești a AȘ a URSS. La 15 martie 1956, într-o notă informativă, adresată de P. Ungurean președintelui Prezidiului Filialei Moldovenești a AȘ a URSS, I. S. Grosul, se argumenta necesitatea menținerii Secției de microbiologie și tehnologie a vinului în sistemul Filialei, în legătură cu fondarea Institutului de Pomicultură, Viticultură și Vinificație pe lângă Ministerul Gospodăriei Sătești al RSS Moldovenești [7]. Din 1956 conduce și Secția de Vinificație a Institutului Moldovenesc de Cercetări Științifice în domeniul Pomiculturii, Viticulturii și Vinificației al Ministerului Agriculturii al RSS Moldovenești. Aceasta includea trei laboratoare: Tehnologia vinului (fiind și șef al acestuia), Microbiologia vinului și Evaluarea oenologică a soiurilor de viță-de-vie. Din 1966 a fost consultant în enologie al secției în cauză.

Primele publicații (1927) conțineau rezultatele tratărilor termice ale vinurilor de tip Madera, temă preluată și în teza de doctorat. Cele dintâi elaborări se referă la mecanismul oxidării vinului, tehnologia de ameliorare a calității băuturilor tari (Madera, Heres, Portwein ș.a.). A elaborat recomandări importante atât teoretice, cât și experimentale pentru producerea vinurilor tari și oxidate, solicitate pe piața rusească. La fabrica din Tașkent a asigurat continuu producerea vinului spumant „Sovetskoe Şampanskoe”.

Revenit în Moldova, a revitalizat complexul vitivinicol, în special Combinatul de Vinificație „Crico-

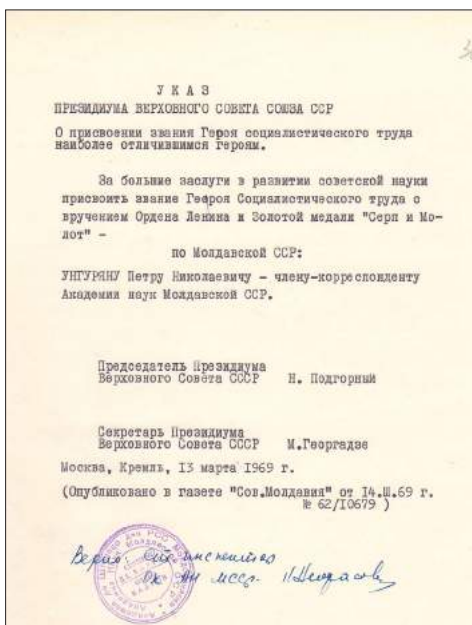


Foto 5. Copia Decretului Sovietului Suprem al URSS privind conferirea titlului de „Erou al Muncii Socialiste”.
 Arhiva Centrală a AȘM, F. 1, inv. 2, dos. 5623, f. 36.
 Dosar personal. Petru Ungurean.



Foto 6. Coperta monografiei fundamentale a lui P. I. Unguryan. *Osnovy vinodeliya Moldovy*, Kishinev: Gosudarstvennoe izdatel'stvo „Kartya Moldovenyaskie”, 1960, 295 c.

va”, fiind considerat fondator al acestuia. Sub îndrumarea lui au fost puse bazele teoretice și practice ale tehnologiei de fabricare a vinurilor cu zahăr rezidual și elaborate principiile fundamentale de producere a vinurilor albe de masă care au contribuit esențial la sporirea calității acestora. Merită menționat și studiul său asupra soiurilor autohtone de viță-de-vie (Feteasca albă, Feteasca regală, Feteasca neagră, Rară neagră ș.a.), a celor aduse din Europa (Aligote, Traminer roz, Chardonnay, Reising, Cabernet-Sauvignon, Pinot ș.a.), precum și a celor introduse din Georgia (Rcațiteli, Saperavi, Mțvane, Hihvi ș.a.). A promovat varietăți de viță-de-vie rezistente la filoxeră, mildiu și oidium (Isabella numită și Căpșuna roșie, Lidia – Căpșuna roză, Noah – Căpșuna albă, Concord, Ontario ș.a.). A studiat hibridii producători direcți cultivați în Moldova (Teras, Cuderc, Zeibel, Castel, Seivillard ș.a.). Rezultatele cercetărilor sale au contribuit la îmbunătățirea calității vinului prin procedeele de sepajare (amestec de struguri) și cupajare (amestec de vinuri). Aceste procedee au ghidat obținerea de noi soiuri de vinuri originale (Alb de codru, Floarea viei, Floreasca, Pinot – albe; Codru, Cabernet, Merlot, Rară neagră – roșii), cu arome tipice de soi, culoare, gust caracteristice celor mai prețuite vinuri din lume.

Activitatea sa a fost apreciată la înalta-i valoare. Fusese distins cu: „Diploma de Onoare” a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM (1947); „Ordinul „Lenin” (1949); titlul de „Om Emerit în Știință” (1954); titlul de „Vinificator Emerit al RSS Moldovenești” (1965); titlul

onorific „Erou al Muncii Socialiste” (1969) (foto 5); cu înmânarea Ordinului „Lenin” și Medalia de aur „Secera și Ciocanul” .

Printre cele circa 120 de lucrări științifice se numără și prestigioasa monografie *Osnovy vinodeliya Moldovy* (Bazele vinificației Moldovei), editată în 1960 (foto 6) [8], devenită clasică și recunoscută pe plan unional. Această lucrare a constituit un aport considerabil în știința oenologică, jucând un rol decisiv în cariera științifică a autorului – la 1 august 1961, prin Hotărârea Consiliului de Miniștri al RSSM i se conferă titlul de membru corespondent al Academiei de Științe a RSS Moldovenești (foto 7), devenind astfel unul dintre membrii fondatori ai acestui înalt for științific.

P. Ungurean nu a fost membru al PCUS. Activitatea sa publică, obligatorie pe atunci pentru un om de stat, a fost legată preponderent de organizația sindicală a muncitorilor și lucrătorilor agricoli, el fiind ales în repetate rânduri membru al Prezidiului Comitetului Sindical Republican al Lucrătorilor din Complexul Vitivinicol și Pomicol (1947–1955), precum și membru al Plenarei Comitetului Central al acestui Sindicat. La 26 noiembrie 1945 a fost numit membru al colegiului de redacție al revistei „Vinificația și Viticultura Moldovei”, ulterior devenită „Pomicultura, Viticultura și Vinificația Moldovei”. A fost ales deputat în Sovietul Suprem al URSS de legislatura a doua (1946–1950) și legislatura a treia (1950–1954) din partea blocului celor fără de partid, precum și deputat în Sovietul Suprem al RSS Moldovenești de legislatura a șasea (1963–1966).

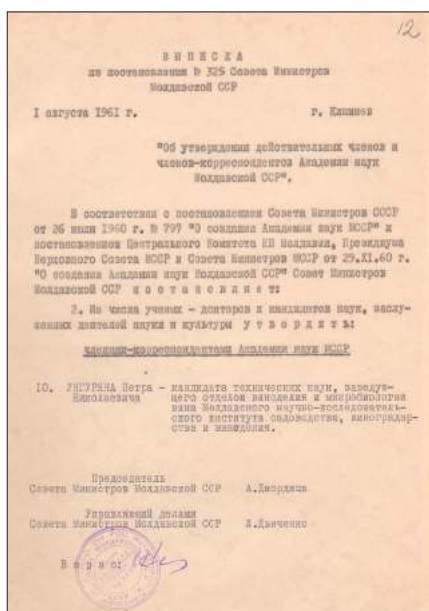


Foto 7. Extrasul din Hotărârea nr. 325 din 1 august 1961 a Sovietului de Miniștri al RSSM cu privire la numirea lui Petru Ungurean (u) în calitate de membru corespondent al Academiei de Științe a RSS Moldovenești. *Arhiva Centrală a AȘM, F. 1, inv. 2, dos. 5623, f. 12.*

Dosar personal. Petru Ungurean.

La punctul 24 din Fișa personală, Znanie inostrannykh yazykov i yazykov narodnostey SSSR” (Cunoașterea limbilor străine și limbilor popoarelor URSS) membrul corespondent P. Ungurean a scris: „nemetskiy” (germana) și „moldavskiy (moldoveneasca). Aici apare un semn de întrebare, deoarece în lista disciplinelor studiate la Facultatea de Agronomie figurează limba franceză – „Frantsuzkiy yazyk – rakticheskie zanyatiya” –, lista fiind dactilografiată și nu una tipărită care să lase loc de eroare. În privința cunoașterii limbii ruse, nu este nicio specificare în scris, aceasta se subînțelegea de la sine. Printre disciplinele studiate mai sunt incluse în lista nominalizată: „Economia politică”, „Materialismul istoric”, „Capitalismul și revoluția proletară”, „Sistemul politic din RSFSR”.

În punctul 33, referitor la starea sănătății scrie: „miokardno-ateroskleroz, gipertonicheskaya bolezny, emfizema legkikh” (ateroscleroza miocardică, hipertensiune, emfizemul pulmonar). Subliniem că fișele personale, completate în anii 1961, 1962, 1965 de către membrii corespondenți și membrii titulari fondatori ai Academiei de Științe a RSS Moldovenești aveau conținut diferit, acesta variind esențial de la an la an.

La punctul 37 – „Starea civilă” – savantul scrie: „zhena i vnuchka” (soție și nepoată). Altă informație despre familia sa P. Ungurean nu oferă în materialele din dosarul personal. Nici cei care l-au cunoscut nu știu prea multe. Academicianul Boris Gaina

(n. 1947), care a preluat în 1979 conducerea Secției de vinificație a Institutului de Cercetări Științifice pentru Pomicultură, Viticultură și Vinificație (ICȘPVV), administrând-o timp de 25 de ani, venea în familia îndrumătorului său la fiecare 8 Martie pentru a o felicita pe soția acestuia, Maria Platonovna, originară din Orenburg, unde locuia și nepoțica Galina despre care P. Ungurean face referință în Fișa personală. Academicianul B. Gaina își amintește că nepoata a locuit cu bunicii, a absolvit școală medie, a făcut facultatea de economie, însă după decesul bunicilor a părăsit Moldova. Silvia David (n. 1943), discipolă a membrului corespondent P. Ungurean, care după absolvirea Institutului Politehnic din Chișinău (1968) și-a început activitatea la ICȘPVV al RSSM, în Secția tehnologia vinului, ajungând de la laborant-tehnolog vinificator la cercetător științific, își amintește de soția membrului corespondent P. Ungurean ca de o doamnă modestă, comunicabilă și de faptul că fiica lor Stela locuia la Orenburg. Nepoata lor a plecat din Moldova imediat după decesul bunicilor fără a lăsa vreo adresă sau număr de telefon. Silvia David scrie: „De la academicianul Petru Ungurean ne-a rămas ca moștenire atitudinea serioasă, corectă, conștiințioasă față de știință și producerea vinicolă, iar din calitățile umane – modestia, sollicitudinea, onestitatea și noblețea” [2]. Interesant este și faptul că Silvia David nu-și amintește ca P. Ungureanu să fi vorbit vreodată în „limba moldovenească”, pe care scria în fișa sa că o cunoștea. Chiar și cu muncitorii, care nu prea cunoșteau limba rusă, nu a vorbit în limba părinților săi. Doamna David nu l-a auzit să spună barem „bună ziua”.

Academicianul B. Gaina, discipol al savantului, își amintește în acest context că în 1982 a avut o discuție la ICȘPVV cu S. Grossu, primul secretar al CC al PC al RSSM (1980–1989), care asistase pe vremuri la o întâlnire a membrului corespondent P. Ungurean cu I. Bodiul (1918–2013), primul secretar al CC al PC al RSSM (1961–1980). I. Bodiul l-a întrebat pe P. Ungurean în „limba moldovenească”, dacă mai vorbește această limbă, el răspunzând că nu, deoarece se intimidează că nu o vorbește corect, dar ascultă cu plăcere radioul, mai ales, muzica populară.

La întrebarea noastră de ce copiii membrilor Academiei, chiar și ai celor băștinași, frecventau școlile cu limba rusă de predare, academicianul B. Gaina, după o mică ezitare, a răspuns: „Acești oameni nu și-au imaginat și nici chiar în vis nu puteau admite destrămarea URSS” [9]. Cunoscând spiritul acelor timpuri, nu începe îndoială că pe lângă toate era și o indicație nescrisă ca odraslele acestora să urmeze doar școli cu limba rusă de predare, cu atât mai mult că și soțiile membrilor titulari și membrilor corespondenți ai Aca-

demiei de Științe a RSSM erau, cu mici excepții, de altă naționalitate, preponderent rusoaice.

Din amintirile colegilor și discipolilor spicuim următoarele: „Arta de a face vin din struguri locuitorii acestor meleaguri o posedă din vremuri străvechi. Popoarele tracice (geto-dacii) au cultivat vița-de-vie milenii întregi, furnizând și altor popoare secretul preparării vinului. Pe lângă harul dumnezeiesc, condițiile pedoclimaterice pentru cultivarea viței-de-vie și obținerea unor vinuri cu renume, mai e nevoie de factorul uman ... O personalitate deosebită care a contribuit remarcabil la crearea și dezvoltarea oenologiei contemporane moldave a fost Petru Ungurean ...” [2]. Aceste cuvinte aparțin doctorului în tehnică Grigore Mustăță, conferențiar universitar și șef al Catedrei de Oenologie a Universității Tehnice a Moldovei, care mai spune că în viața cotidiană P. Ungurean a fost un om de o inteligență și cultură deosebite, iar apartamentul său cu două odăi semăna mai mult a bibliotecă. Jumătate din această bibliotecă el a lăsat-o moștenire Institutului de Cercetări Științifice pentru Pomicultură, Viticultură și Vinificație, cealaltă jumătate revenindu-i Școlii de Viticultură și Vinificație din Chișinău.

Majoritatea colegilor și discipolilor i se adresa „academicianul Petru Ungurean”, cu toate că era membru corespondent. Considerăm că acest titlu i se potrivea întru totul deoarece „a îndeplinit un lucru enorm științific și inovațional”: a stabilit zonele vinicole, unde puteau fi produse vinuri – materie primă pentru spumante; a ales soiuri de struguri ce corespund acestei destinații; a stabilit componența cupajelor în baza soiurilor ce se cultivau pe atunci în Moldova; în colaborare a pus bazele teoretice și practice ale tehnologiei de fabricare a vinurilor cu zahăr rezidual. Sub îndrumarea lui P. Ungurean a fost creată prima colecție de microorganisme (drojdii) utilizată pentru controlul procesului de fermentare a mustului.

Academicianul Boris Gaina scrie: „Și astăzi rămân notorii rezultatele cercetării în domeniul fermentării mustului în flux continuu cu ajutorul instalației speciale din rezervoarele verticale unite consecutiv, efectuate de către savantul Petru Ungurean în colaborare cu inginerii L. A. Coșev, S. I. Timerman și microbiologul A. P. Oprea. Ei au abordat, pentru prima dată în industria oenologică, practicile din Moldova și principiile clasice ale biotehnologiei în care levurile selecționate la ICȘPPV se multiplicau, de asemenea în flux, iar însămânțarea se făcea doar în primul rezervor. Aceasta a permis întreprinderilor de vinificație din Moldova de a economisi mai mult de 3-5 ori numărul rezervoarelor. ... Zeci de întreprinderi din



Foto 8. Marcă emisă în 2007 de Î.S. „Poșta Moldovei” Petru Ungurean (1894–1975). Vinificator, academician.

republică și din ex-URSS au implementat această originală invenție din oenologia practică, grație eforturilor depuse de talentatul inovator și vinificator Petru Ungurean” [2].

Rezultatele activității sale au fost publicate în peste 100 de lucrări științifice, dintre care menționăm *Opyt termicheskoy obrabotki vina* (Experiența în tratarea termică a vinului) (1931), *Opyt termicheskoy obrabotki sokov v bochkakh* (Experiența în prelucrarea termică a sucurilor în butoaie) (1936), *Rukovodstvo po kolkhoznomu vinodeliyu* (Ghid privind vinificația colectivă) (1950), *O khimizme maderizatsii vina* (Despre chimismul maderizării vinurilor) (1950), *Nauchnye osnovy proizvodstva shampanskogo* (Bazele științifice de producere a spumantului) (1954), *Tekhnologiya i rezhim proizvodstva stolovykh belykh vin tipa malookislennykh* (Tehnologia și modul de producere a vinurilor albe de masă cu aciditate scăzută) (1966, în colaborare).

Este deținătorul Brevetului de autor nr. 58600 la 31 august 1940 pentru invenția *Bufer dlya predokhraneniya shampanskogo pri ego razlive ot gidravlicheskih tolchkov* (Amortizor pentru protejarea spumantului de impulsurile hidraulice la turnare). În urma acestei inovații a fost asigurată limpezimea constantă a spumantului la îmbuteliere. Savantul-vinificator a propus o nouă formă a gâtului sticlei de spumant, care a făcut posibilă minimalizarea cazurilor de așchiere a recipientului la îmbuteliere. S-a obținut o micșorare a rebutului de la 50% la 1,5%. [10].

Un rol aparte membrul corespondent P. Ungurean l-a jucat în pregătirea cadrelor științifice în domeniul vinificației. A fost președinte al Comisiei de Stat pentru susținerea tezelor de licență a primei promoții de oenologi la Institutul Politehnic „Serghei Lazo” din

Chișinău (1964), mai mulți ani a prezidat comisiile de stat pentru susținerea tezelor de diplomă la Colegiul de Viticultură și Vinificație din Chișinău. A pregătit 11 doctori (candidați) în științe tehnice.

O stradă din sectorul Botanica a municipiului Chișinău și una din orașelul Cricova, precum și Gimnaziul din satul Boghicieni îi poartă numele, iar Î.S. „Poșta Moldovei” în 2007 a emis un timbru în memoria savantului (foto 8).

Petru Ungurean a decedat la 12 decembrie 1975, la Chișinău, la vârsta de 81 de ani.

Biografia privată și științifică a membrului corespondent Petru Ungurean dezvăluie aspecte inedite din viața și activitatea unuia dintre fondatorii Academiei de Științe a RSS Moldovenești. Este parcursul unui om de știință care a trebuit să facă față unor evenimente complicate în timpuri grele, dar și să caute soluții de supraviețuire și de impunere pe linia ierarhică a valorilor științifice. Materialele inedite depistate în Arhiva Centrală a Academiei de Științe a Moldovei demonstrează că autoritățile sovietice au trebuit, în final, să recunoască valoarea incontestabilă a unei autorități în domeniul de cercetare științifică, cea a savantului Petru Ungurean.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Arhiva Centrală a Academiei de Științe a Moldovei, F. 1, inv. 2, dos. 5623, 44 f. Dosar personal. Petru Ungureanu.
2. Gaina B. Academicianul Petru Ungurean (120 de ani de la naștere). Biobibliografie. Chișinău: Tipog. AȘM, 2014. 176 p.
3. Membrii Academiei de Științe a Moldovei. Dicționar 1961–2006. Chișinău: Știința, 2006, p. 277-278.
4. Arhiva Centrală a Academiei de Științe a Moldovei, F. 1, inv.1/1, dos. 31, ff. 58-62; Fond 51, inv. 11, dosar 319, ff. 122-123.
5. Arhiva Organizațiilor Social-Politice a Republicii Moldova, F. 51, inv. 12, dos. 325, f. 44-45.
6. Arhiva Organizațiilor Social-Politice a Republicii Moldova, Fond 51, inv. 12, dos. 325, f. 45.
7. Arhiva Centrală a Academiei de Științe a Moldovei, F. 1, inv.1/2, dos. 29, ff. 5-5 verso. Documentul se păstrează sub formă de manuscris.
8. P. I. Unguryan, Osnovy vinodeliya Moldovy, Kishinev: Gosudarstvennoe izdatel'stvo „Kartya Moldovenyaske”, 1960, 295 c.
9. Informație furnizată dr. I. Malcoci de către acad. B. Gaina la 17 noiembrie 2018.
10. Xenofontov I. V. Enciclopedia curiozităților. Trecut și prezent. Vol. I, Iași: LUMEN, 2016, p. 143.



Simion Zamșa. *Colindătorii*, 1992, pânză, ulei, 70 × 90 cm.